עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הל' ג :
כד ב ג ד מיי' פ"י מהל' כלאים הלכה יג טוש"ע י"ד סי' ש"א סעיף א :
(*) שאין בעיה של כלאים
[יומא יב: ע"ש וש"נ]
כה ה מיי' פ"ח מהל' בית הבחירה הל"ה :
כו ו מיי' שם הל' י :
ביצה יד:
שם [ושם וביומא סט. איתא ר"ש בן פזי]

מסורת הש"ס

תורה אור

(ויקרא יט יט) — (תהלים קיט קכו)

(של כ"ג במשך השנה היה של כלאים) (*)

*הניחא למ"ד אבנטו של כ"ג לא זהו אבנטו של כהן הדיוט (דהיה של בוץ בלבד), אלא למ"ד *אבנטו של כהן הדיוט זהו אבנטו של כ"ג מאי איכא למימר, (איך יכול להניחו תחת ראשו) וכי תימא כלאים בעליה ולבישה הוא דאסור אבל מימך (להניח תחתיו) תותיה שפיר דמי *והתניא לא יעלה עליך אבל אתה מציע תחתיך אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תיכרך נימא אחת על בשרו וכי תימא דמפסיק מידי א] *והאמר ר"ש א"ר יהושע בן לוי א"ר יוסי בן שאול משום קהלא קדישא שבירושלים ג אפילו עשר מצעות זו על גב זו וכלאים תחתיהן אסור לישן עליהן אלא ש"מ (א) נגד ראשיהן ב] ואי בעית אימא כאותן שאין בהן כלאים רב אשי אמר בגדי כהונה קשין הן דאמר רב הונא בריה דרב יהושע הא ד נמטא נמרא דנרש שריא ג] (ת"ש בגדי כהונה היוצא בהן למדינה אסור ובמקדש בין בשעת עבודה ובין שלא בשעת עבודה מותר מפני שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן ש"מ ובמדינה לא והתניא בכ"א בו יום הר גריזים דלא למיספד כדאיתא ביומא *פרק בא לו כ"ג קרוב וכו' עד איבעית אימא ראוין הן לבגדי כהונה ואי בעית אימא עת לעשות לה' הפרו תורתך): אירע קרי באחד מהן [וכו'] : (יוצא והולך לו במסיבה ההולכת תחת הבירה) מסייע ליה לר' יוחנן *דאמר מחילות לא נתקדשו ובעל קרי משתלח חוץ לשני מחנות: והנרות דולקין מכאן ומכאן כו' ד] : *רב ספרא הוה יתיב בבית הכסא אתא ר' אבא א) נחר ליה, א"ל ליעול מר, ה] בתר דנפיק א"ל ו] ר' אבא א] ע"כ לא סליקת (בתמיה) לשעיר גמרת מילי דשעיר לאו הכי תנן ג) מצאו נעול (**) בידוע שיש שם אדם למימרא (למה דבר) דלא מיבעי ליה ז] למיעל ורב ספרא סבר דלמא ח] מסוכן הוא ג) כדתניא רשב"ג אומר עמוד החוזר מביא את האדם לידי הדרוקן סילון החוזר מביא את האדם לידי ירקון א"ל רב לחייא בריה וכן א"ל רב הונא לרבה בריה: (שאדם ירגיל את עצמו לעשות צרכיו בתחילת הלילה ולפני תחילת היום) חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך כי היכי דלא ט] תרחק, (לשדות לבית הכסא) תוב וגלי כסי וקום, שטוף ושתי י] [שטוף] ואחית (שטיפת הכוס) (אחר גמר שתייתו וישים את הכוס) וכשאתה שותה מים שפוך מהן ואח"כ תן לתלמידך (ומעביר הכוס לתלמיד כדי לשתות גם הוא) כדתניא לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אלא אם כן שפך מהן, ומעשה באחד ששתה מים ולא שפך מהן ונתן לתלמידו ואותו תלמיד איסטנים היה ולא רצה לשתות ומת בצמא, באותה שעה אמרו לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אא"כ שפך מהן ד) רב אשי אמר הילכך האי תלמידא דשפיך קמי רביה לית ביה משום אפקירותא, ה) כל מילי לא תיפלוט באפי רבך בר יא] מקרא (ב) (ודייסא) דכפתילה של אבר דמי: *תנן התם איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר ואבוקות דולקות לפניו וכל משמר שאינו עומד וא"ל איש הר הבית

א) [עי' פירש"י גיטין סח: ד"ה מחר] ב) [לעיל כו' ע"ם] ג) ברכות כה: סב: בכורות מד: ד) [נ"ל אמר רב אשי הילכך וכו' וכ"ה בע"י] ה) [נדרים מט:]

הניחא למ"ד אבנטו של כ"ג לא זהו אבנטו של כהן הדיוט · אבנטו של כ"ג בשאר ימות השנה יב] דדברי הכל של כלאים לא זהו אבנטו של כהן הדיוט דאותו של כ"ג הוה דכלאים ושל הדיוט לא הוה דכלאים שפיר : אלא למ"ד זהו אבנטו של כהן הדיוט (ג) · נמי היה דכלאים כמו של כ"ג מאי איכא למימר : וכי תימא כלאים בלבישה והעלאה הוא דאסור אבל מימך תותיה שרי · מותר להציעו ולישן על גביו : שמא תיכרך נימא על בשרו · ומהתמם ופסיק רישא הוא ובגד שארוג בו כלאים מצד (ד) שני אפילו מצד האחד אסור ליהנות ממנו דכולו הוי דכלאים ואסור לישן עליהם חומרא דכלאים הוא ומספקא הכא לא התירו אוהל ולא לצורך *עבודה הוא : אלא ש"מ (ה) נגד ראשיהן · וכיון יג] [שלא] שכנגד ראשיהן היו מונחים ליכא חומרא דכלאים יד] דכולי האי לא מחמירינן שיש היכר לדבר ולא אתו לידי איסורא : ואיבעית אימא באותן שאין בהן כלאים · לא תימא ה"נ מסתברא דאי נתנו ליהנות בהן משום כלאים ליכא דהכא דלית בהו כלאים קאמר דמניחין תחת ראשיהן ובסדר יומא בפרק בא לו (דף סט·) לא גרסינן להאי ואיבעית אימא : רב אשי אמר בגדי כהונה קשין · ואין מחממין ואנן בעינן העלאה חמימה דלבישה דאית בהו הנאה הילכך אי לאו הכי משום דלא ניתנו ליהנות בהן משום כלאים ליכא למיחש : נמטא · פלטר : נמרא · קשה : דנרש · מקום : שריא · דקשה הוא ואינו מחמם ובפרק בא לו ביומא פירש הרב רבינו ש"י פי' אחר ולי נראה דפי' תפלין מן הצד שריין ולא חיישינן שמא יפיח בהן דשמא יפיח בהן לא שייך אלא בשעה שהוא לבוש בהם ועוד מדקא פריך נהי דניתנו ליהנות בהו ותיפוק ליה משום איסורא דכלאים שיש לו להקשות נהי דניתנו ליהנות בהן תיפוק ליה משום שמא יפיח האיל ואיסור שמא יפיח הוי אם הם כנגד ראשו (ו) ובסוף יומא אין כתוב בספרים ולא חיישינן דילמא מיגנדר ונפיל עלייהו לכך פירשו הרב משום איסור שמא יפיח בהם והשתא לפי פירוש מורי אתיא שמעתא שפיר דהכי פירושו ש"מ מדקא פריך איסור דאורייתא כלומר דבר שיוכל לבא לידי איסורא דאורייתא כ"ש דאית למישרי דבר שאינו יכול לבא אלא לידי איסורא דרבנן דהא בהו תפלין כנגד ראשו אין כאן אלא משום בזיון וביומא (שם) מוכיחים מברייתא אחת שמביא הש"ס לשם דבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן : במחילה טו] ההולכת מסייע ליה לר' יוחנן דא"ר יוחנן מחילות לא נתקדשו · מש"ה תיקנו לו מחילות לצאת דרך שם ובפסחים בפרק כיצד צולין (דף פו·) בסופו מוכיח דהא דא"ר יוחנן מחילות לא נתקדשו ה"מ במחילות שתחת הר הבית אבל מחילות שתחת עזרה אם הם פתוחין לעזרה נתקדשו בקדושת עזרה ואם הם פתוחין להר הבית לא נתקדשו כלום אפילו בקדושת הר הבית ומותר לזב ולבעל קרי ליכנס לשם הילכך עשו הכא מחילה ופתוחה להר הבית *(לחצר) [לחצי] בית המוקד הבנוי בהר הבית לצאת לו לבעל קרי דרך שם למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה כדפרישית במתני' : ובעל קרי משתלח · הני תרי מילי (ז) דשמעינהו מרביה טז] זכי האדי אמרינהו : חוץ לשתי מחנות גרם וכן מוכח באלו דברים

*) אולי צ"ל נתני

(פסחים סז:) דאמר התם זב וכל זב לרבות בעל קרי זב משתלח חוץ לשתי מחנות מצורע חוץ לג' ומאריך התם מסייע ליה לר' יוחנן דאמר רבי יוחנן כו' : רב ספרא הוה יתיב בבית הכסא · נחר ליה (ח) (בפתח) דלת אלא זה היה מנהגו אדם שרוצה ליכנס שם היה נוחר ואם היה שם אדם היה נוחר כנגדו וזה חוזר לאחוריו ורב ספרא לא עשה כן אלא רבי אבא נחר ואמר לו רב ספרא ליעול מר והיה לו לנחור כנגדו לכך השיב לו רבי אבא לאחר שיצא משם : ע"כ לא סליקת לשעיר וגמרת מילי דשעיר · כלומר עדיין לא עלית לשם ואתה מתנהג במעשיהם שאינך צנוע כמותם (כמו שהם לא צנועים) אבל פרסיים צנועים הם כדאמרינן בברכות בפ"ק (דף ח:) בג' דברים אני אוהב את הפרסיים שצנועים בבית הכסא וכו' : למימרא דלא איבעי ליה למיעל · ולא היה לו לומר בא אדוני אלא היה לו לנחור כנגדו : עמוד החוזר · כשאדם צריך לפנות ומשהא את נקביו ומחזירם בבטנו : סילון החוזר · אדם הצריך להטיל מים ומשהא את עצמו · גבי הטלת מים שייך לומר סילון : חשיך ותקין נפשך קדום תקין נפשך כי היכי דלא תרחק · כלומר למד עצמך שאפילו אינך צריך לנקביך חזק עצמך ליפנות בב' פרקים ולא תצטרך ליפנות ביום שבני אדם מצויים אלא ביציאת היום בתחלת הלילה וגם קודם שתצא הלילה שבני אדם מצויין בבית ותוכל ליפנות סמוך לבית ומתוך שתלמד את עצמך בשני פרקים אלו לא תצטרך ליפנות ביום בשעה שבני אדם מצויין בדרכים ולא תצטרך להתרחק מביתך שבתי כסאות שלהם היו בשדות ואם תצטרך ליפנות ביום פעמים שתצטרך להתרחק ותשהא נקביך ותסתכן : תוב וגלי כסי וקום · וכשאתה נפנה יז] שב תחלה ואח"כ גלי ותעשה צרכך ואל תגלה מעומד וזהו צניעות שלא ירחוק : כסי וקום · קודם שתעמוד עצמך כסה לאחר שעשית צרכך : שטוף ושתי שטוף ואחית · ואע"ג דאין אדם שותה אלא א"כ שוטף את הכוס כדאמר שטוף ושתי אפ"ה לאחר ששתה שטוף ואחית דלמא איקרי ושתי בלא שטיפה ונמצא בולע רוקו : וה"נ וכשאתה שותה מים שפוך מהן ואחר כך תן לתלמידך · כלומר הא דבעינן שטיפה לאחר שתיה ה"מ ביין שאינך יכול לשפוך ממנו ותעביר הרוק בשפיכה משום בזיון אוכלין אבל במים שאין כאן בזיון שפוך מהן וטוב לעשות יותר : ואחר כך תן לתלמידך · שפוך מהן תחלה קא סלקא דעתך הואיל ותלמידו הוא לא איכפת דעתיה קמ"ל : כל מידי לא תפלוט קמי רבך בר מקרא דכפתילה של אבר דמי · כל מידי דבר שאוכלת ובא רוק בפיך לא תרוק בפני רבך דאמרינן (עירובין דף צט·) הרק בפני רבו חייב מיתה יח] בר אם אכלת קרא (ט) (ודייסא) שאם בא רוק בפיך אל תחזירהו לאחוריו דסכנה היא : דכפתילה של אבר דמי · ששורפין את הגוף כפתילה של אבר : תנן התם · במסכת מדות : איש הר הבית · שר כמו (משלי ח) אליכם אישים אקרא כל לילה ולילה היה מחזר על כל משמר ומשמר והיו לו מפתחות הר הבית ואבוקות דולקות לפניו : וכל משמר · בשעה שהיה בא אצל המשמר כל משמר שאינו עומד כנגדו ואומר

רבינו גרשום

לאו זהו אבנטו של כהן הדיוט · דאבנט של כה"ג משל כלאים הוי דכתיב ואת האבנט שש משזר ותכלת שש כתנא תכלת עמרא אבל של כהן הדיוט לא אית ביה כלאים דלא הוי בהו תכלת : שמא תיכרך נימא · ממה שתחתיו על בשרו ותדבק בגופו וכשהוא מתהפך נמצאת היא על גביו ואית ביה איסור לא יעלה : וכ"ת אי משום הא משום שמא תיכרך מצי למעבד תקנתא דמפסיק מידי ביני ביני שיקח בגד שאינו של כלאים ויפרוש על אותו של כלאים ויפסיק בינו לבין גופו ולא תיכרך לו נימא ומותר והאמר ר' שמעון כו' : ואי בעי תימא · ואם תמצא לומר תחת ראשיהן נמי ניחא ותריץ לה באותן שאר בגדי כהונה שאין בהן כלאים חוץ מן האבנט : ואי בעי תימא · אפי' תימא בהנך דכלאים ניחא קשין שאני כלומר כיון דחוטן כפול ששה קשין היו דלא מתהנו מינייהו ושרו כדאמר רבא : נמטא נמרא · לבד קשה של כלאים שרי שאין הגוף נהנה ממנו : אתא ר' אבא נחר ליה · הפיח בנחרנו קול כדי שישמע רב ספרא ויצא : א"ל רב ספרא ליעול מר · מיהו עד כאן לא עיילת לשעיר וגמרת מילי דשעיר כלומר עדיין לא נכנסת לארץ בני עשו לרומי שאינן צנועים ולמדת תרבותם הגהת תרבות פרסיים שצנועים ותפסת מנהג רומיים שאינן צנועין : ולאו הכי תנן מצאו נעול · כלומר לא היה לך לבוא כאן כשראיתו נעול וכשידעת שאני שם : ורב ספרא הכי קאמר ליה אעפ"כ ליעול מר סבר דלמא מסכן : חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך כי היכי דלא תרחק · כלומר למד עצמך שתהא רגיל להקדים בשחרית עד שבני אדם ישנים וצא להפנות וכן נמי חשיך לערב וצא בשעה שאין בני אדם מצויין בחוץ שאם לא תעשה כן תצטרך להתרחק מן בני אדם עד כדי שלא יראו פרועך וכשאתה מקדים ומחשיך תוכל להפנות באי זה מקום שתרצה ולא תצטרך להתרחק : תיב וגלי · כשאתה

דצנן [illegible] נתון: של כ"ג [illegible] של כהן הדיוט מאי ?

אבנט אסור ליהנות הנאה גופני אבל אינו אסור ליהנות כמו [illegible] וכלאי הכרם [illegible]

* * *

פי' הראב"ד

ובית הכבוד שאח"כ היתה מתעקמת כלפי צפון כלפי שער הטדי · אלא הא א"ל דפליגי דת"ק סבור דטבול יום מותר לישב אצל אחיו הכהנים מפני שאותה לשכת הטבילה חשובה כמו החיל לגבי עזרת נשים שמותר על ידו ליכנס לשם ואע"ג דכולי האי לא דמי' לשכת הטבילה לחיל משום דהחיל הוא פתוח להר הבית וזה אינו פתוח אלא לבית המוקד · מכל מקום יש לנו לומר כיון שהיתה הלשכה פתוחה ע"י המסיבה היורדת מתוכה לחיל כדפרישית לעיל שהמסיבה היתה מתעקמת תחילה לתחת הבירה שהיא היכל כדמוכח בירושלמי בירה היכל היא · ואח"כ היתה מתעקמת לתחת החיל ויוצא כנגד שער הטדי שעומד בצפון כדקתני במס' מדות חשיבה לה להיא לשכה כאילו היתה פתוחה מלמעלה לגבי חוץ ובשביל כך היה יכול לישב בה ור' אלעזר ב"י סובר דההיא דהלשכה פתוחה כלפי חוץ ע"י המסיבה אין לו פתוחה והלשכה פתוחה כלפי בית המוקד חשובה כאילו היתה לבית המוקד כלפי חוץ לפיכך לר"א ב"י היה יורד למסיבה לאלתר : כשהיה פוגע בית הטבילה היה טובל ואח"כ היה הולך ויוצא למסיבה שתחת החיל ויוצא כנגד שער הטדי מתוך המסיבה וממתין עד למחר שהשער נפתח כי ע"ז מותר בהר הבית אבל אם לא טביל זה היה אסור אפי' בהר הבית זה נראה בשינוי : גמ' מנה"מ דכהנים נמי הוו שומרין דאמר קרא והחונים לפני המשכן
מת

שיטה מקובצת

א] מידי ביני ביני והאמר רבי שמעון בן פזי א"ר: ב] ראשיהן ש"מ ואב"א : ג] מתיבת ת"ש עד תיבת תורתך נרשם בעיגול ח"ל: ד] כו' מצאו נעול כו': ה] תיבות בתר דנפיק ל"ש : ו] א"ל ע"כ תיבות ר"א ל"ש: ז] ליה למיזל תיבת למיעל נמחק: ח] דילמא מסכן הוא : ט] דלא · ס"א תדחק: י] שטוף ואחית: יא] ברי' תוס' חולין (דף טו ע"ב) : יב] השנה דברי הכל אות ד' נמחק: יג] וכיון שכנגד ראשיהן תיבת שלא נמחק : יד] דכלאים וכולי האי אות ד' ל"ש: טו] במחילה במסיבה ההולכת נ"ל שכצ"ל [אא"ה כך הוא לשון רב"א עכ"ה]: טז] מרביה דכי הרדי : יז] נפנה תחילה שב ואח"כ : יח] מיתה אבל אם תיבת בר ל"ש :

(**) פירוש- אם מצאו נעול סימן דאין ליכנס ואם פתוח אפשר ליכנס בלי דיבור לכן לא היה לרב ספרא לומר ליעול מר אלא לנחור לו כדי [illegible]

נושא:
הנהגה הראויה בבית הכסא
1) דיבור
2) צניעות
3) בריאות

יחפש מקום אחר להתפנות

פי' הרא"ש

שתי שמירות בשתי מקומות אלא שני לוים שומרים במקום אחד ומה שנתנו שמירה זו לכהנים לא שני לוים משום דהוי אכסדרא רחוק והוצרך לנוחא : תלתא כהנים וכ"א דלוים · לפי' קמא קא חשיב מקום שמירת כהנים ולוים כ' מקומות : הר הבית דאי תמם · אם הוא עיף ונלאה מן העמידה יכול לישב : ורמינהו ז' שערים היו בעזרה · לפי' קמא דג' מקומות שהיו כהנים שומרים שם הם בכלל כ"א מקומות דשמירת הלוים · פריך שפיר ז' שערים שהכא קא חשיב במדות [פ"א מ"ד] בית הניצוץ ובית המוקד שנשמרים מג' מקומות אבל לפי' כ"ח דהלוים שומרים בכ"א מקומות · מלבד ג' מקומות ששומרים עם הכהנים מאי פריך והא תנן ז' שערים והלא בית הניצוץ ובית המוקד הן מן השבעה · וההם היו הכהנים והלוים שומרים והכך לא קא חשיב : אמר אביי סרי מינייהו לא צריכי שימור · אחד בצפון ואחד בדרום באמצעים כי נשמרים ע"י שנים שמעריכין סימן : מ"ג גזברין · הממונים על העזרה : ושני אמרכלין · [אמרכל] כמו אמר כולא [עי' הוריות יג:] והם הממונים על הגזברין תרגום ונשיא נשיאי הלוי ואמרכולא : אלמא איכא תנא דאמר ח' [כו'] ואיכא א) נמי ה' כהו · כלומר כי היכי דהאי תנא לחמשה שערים מכאן נמי ראיה למאי דפרישית לעיל דג' מקומות שהיו הלוים שומרים עם הכהנים היו מונין בכ"א מקומות שהלוים שומרים · שהרי למ"ד דלא הוו אלא כ' שערים בעזרה ע"כ בית הניצוץ ובית המוקד היו מן חמשה שערי העזרה · וכיון דלא הוה בעזרה אלא ה' שערים ע"כ ניצוץ ובית המוקד מהם · נמצא ג' מקומות ששומרים ביחד הם בכלל כ"א מקומות של שמירת הלוים למ"ד ה' שערים הוו · והיש לאחר שתנאים דלא מסתבר למימר דפליגי בהא · הקשה הרב אמאי שבק מתני' דמדות [פ"ב מ"ו] דתנן אבא יוסף בן חנן אומר כנגד י"ג שערים ומייתי ברייתא · וי"ל דממתני' דמדות לא מצי לאכותי דפליגי תנאי בשערים דאיכא למימר דמקצתן היו קטנים ובמדות [שם] קא חשיב כולהו דכנגד כולם תקנו השתחויות והא דמדות [פ"א מ"ד] לא חשיב אלא הגדולים שהיו שומרים שם לכך מייתי הך ברייתא דיג' שערים היו כנגד י"ג ב) אמרכלין ומסתמא גדולים קא חשיב כיון דהיה ממונה על כל שער ג) אמרכלין ד) (תני): אבל מהלך היו מהלכין בהן · דאי אפי' הילוך אסור לא הוה צריך למימרא דאין ישנים בהן : ש"מ בגדי כהונה נתנו ליהנות בהן · כלומר שלא במקום עבודה כי הלך בבית המוקד ופלוגתא היא ביומא [דף סט. וסס"י] אבל בסוף בשרם לכ"ע שרי דלא נתנה תורה למלאכי השרת : ש"מ תפילין מן הצד שרי · כשאדם ישן יכול להניח תפלין בצדו :*) אבנטו של כה"ג לא זהו אבנטו של כהן הדיוט · דשל כה"ג היה של כלאים דכתיב באלה פקודי בעשיית בגדי כה"ג ואת האבנט שש משזר מעשה רוקם · ואבנט של הדיוט לא נמצא שם שהוא של שש · וכתיב בפ' תצוה בבגדי כה"ג

*) ע"כ שייך לדף כו ע"א

א) נ"ל הנה דאמר ה' ב) נ"ל גזברין ג) נ"ל גזבר ד) [עי' תוס' כתובות קי: ד"ה שבעה]

נושא:
שטיפת הכוס לפני שהשני ישתה ממנו

הגהות הב"ח (א) גמ' אלא ש"מ כנגד : (ב) שם בר מקרא חייה דכפתילה של אבר : (ג) מפרש ד"ה אלא למ"ד וכו' הדיוט דשל הדיוט נמי היה דכלאים : (ד) ד"ה שמא תיכרך וכו' שארוג בו כלאים מצד אחד אפילו מצד שני אסור ליהנות : (ה) ד"ה אלא ש"מ כנגד ראשיהן דכיון וכו' לא מחמרינן כיון שיש : (ו) ד"ה שריא וכו' כנגד ראשו וביומא לא כתוב כצ"ל ותיבת ובסוף נמחק : (ז) ד"ה ובעל קרי וכו' דשמעינהו : (ח) ד"ה רב ספרא וכו' ולא הוה ביה דלא כצ"ל ותיבת בפתח נמחק : (ט) ד"ה כל מידי וכו' קרא חייה שאם בא רוק :

הגהות מהר"ב רנשבורג א] גמ' עד כאן לא סליקת לשעיר · כ"ב עי' מהרש"א נח"א והנלע"ד שבע פי' לשעיר לארץ ישראל ונקרא שעיר על שם עשו הוא אדום שהיה בא"י ולא היו צנועים בבה"כ כהפרסיים בבבל או פירוש לשעיר הייט לישמעאל המושל בא"י ונקרא שעיר כדאמרינן בפ' [illegible] כראויי ישמעאלים א"ל דומין לשעירים של בה"כ עכ"ל · ואפשר דנקרא ישמעאל שעיר על שם עשו *תוהו וכמו שיסד הפייטן באליהו כלה שעיר ותוהו :

* אולי צ"ל תחתי דצינו לקח בתו של ישמעאל